

Garanti Sigortası Hesabı Uygulamalarında Zaman aşımı

Av. Yavuz BOZTAŞ

Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 108. maddesi uyarınca kurulan Garanti Sigortası Hesabı'na (GSH) yapılacak başvurular da öngörülen süreler yine aynı Kanunu'nun 109. maddesi ile düzenlenmiştir. Kanun'un 109. maddesinin birinci fıkrası;

"Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde, kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar" hükmünü taşımaktadır.

Bu hüküm fıkrasında önemli olan husus, zamanaşımı süresinin, zararın ve tazminat yükümlüsünün öğrenilmesi ile başlamasıdır. Zararın hemen ortaya çıkmadığı, süregelen tedavilerin yapıldığı durumlarda tedavinin sona erdiği veya kalıcı sakatlık var ise, sakatlık yani malûliyet durumunun ortaya çıktığı tarih itibarıyla zamanaşımı süresi başlamaktadır.

Tazminat yükümlüsünün kaza anından sonra tespit edilebildiği durumlarda zamanaşımı süresini bu öğrenme tarihi itibarıyla başlatmak gerekmektedir. Bu uygulama zamanaşımının, alacağın muaccel olması ile birlikte başlayacağı hükmünü içeren Borçlar Kanunu'nun 128. maddesine de uygun düşmektedir.

Uygulamada yanlış olarak, başvuru yani zamanaşımı süresinin her durumda kaza tarihinden itibaren 10 yıl olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Oysa ki öğrenme ve başvuru tarihlerinin bu 10 yıllık süre içerisinde gerçekleşmesi ve kaza tarihinden itibaren 10 yıl geçmesi duru-

munda ise talebin zamanaşımına uğraması hükmün esasıdır.

KANUN NE DİYOR?

Kanun'un 109. maddesinin ikinci fıkrasında; "Dava, cezaı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörmüş bulunursa, bu süre, maddi tazminat talepleri için de geçerlidir" hükmü yer almaktadır.

Bu fıkra Borçlar Kanunu'nun 60/2 maddesine paralel bir hüküm getirmektedir.

Bu fıkranın uygulanabilmesi için fiilin ceza kanunu açısından suç teşkil etmesi yeterli olup, fail hakkında ceza davasının açılmış olması veya aleyhine hüküm verilmesi şart değildir.

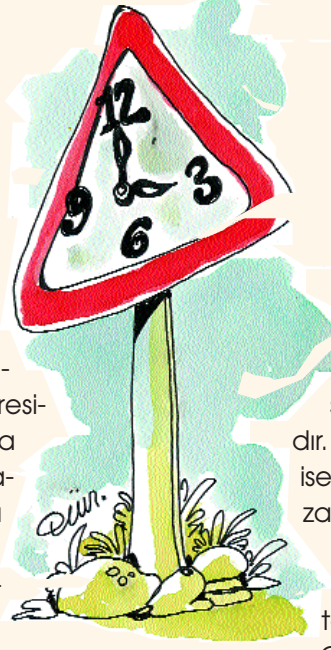
01.06.2005 tarihinden önce yürürlükte bulunan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK), bizim konumuz olan fiiller için öngördüğü cezalara (TCK.455. ve 459. md.) uygulanacak zamanaşımı süreleri yaralanmalarda 5 yıl, ölüm olaylarında ise yine 5 ve 10 yıllık süreler öngörülmektedir. Bu durumda KTK.nda öngörülen 2 yıllık zamanaşımı süresi 5 veya 10 yıla çıkmaktadır.

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni TCK.na göre ise zamanaşımı süreleri yaralanmalarda 8 yıl, ölümlerde ise 15 yıl olarak belirlenmiştir. Ancak burada önemli bir husus, ceza zamanaşımı süresinin kaza tarihinden itibaren uygulanması gerektiğidir. Bu süreler uygulanırken zarar ve yükümlüyü öğrenme tarihi dikkate alınmaz.

CEZAI SORUMLULUK

Bu fıkranın, trafik kazasında herhangi bir cezai sorumluluğu bulunmayan GSH açısından uygulanıp uygulanmayacağı sorununa gelir-

sek; Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları ceza zamanaşımının zarar veren araç sürücüsü yanında işletenine de uygulanacağı yönündedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2001/4795 sayılı kararı ile ceza zamanaşımı süresinin işleten yanında işletenin sorumluluğunu üstlenen zorunlu mali mesuliyet (trafik) sigortasını düzenleyen sigorta şirketi hakkında da uygulanacağı benimsenmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2003/12 E. sayılı kararı ile GSH açısından 2 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağını kabul etmişken daha sonraki içtihatlarında; ceza zamanaşımının işleten ve sigortacı yönünden uygulandığı ve buna paralel olarak trafik sigortası bulunmayan araçlar nedeniyle husumet yönetilen GSH hakkında da uygulanması gerektiği, Yönetmelikte ve Kanunda buna engel bir hüküm bulunmadığı belirtilmektedir. (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2004/10777 E, 2004/1219 E ve 2005/343 E. sayılı kararları örnek gösterilebilir)

YARGITAY'IN KARARI

Ancak Yargıtay'ın bu kararlarına katılmak mümkün değildir. Zira, trafik kazasında taraf olmayan, sözleşmeden kaynaklanan veya cezai anlamda herhangi bir sorumluluğu bulunmayan sosyal amaçla kurulmuş bir kurum olan GSH hakkında uzatılmış ceza zamanaşımı süresinin uygulanmaması gerektiği kanaatindeyim.

Diğer yandan, KTK.nun 108/c maddesi ve yönetmeliğin 8/e maddeleri gereği iflas etmiş veya mali bünye zafiyeti nedeniyle tüm branşlarda ruhsatları iptal edilmiş sigorta şirketlerinin, trafik sigortasından kaynaklanan tazminatlarının GSH tarafından karşılanması sırasında uygulanacak zamanaşımı süresinin ne olması gerektiği sorunu karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi GSH'nın sorumluluğu iflas tarihi veya ruhsat iptali ile başlamaktadır. Bu tarih, KTK.nun 109/1 maddesi gere-

ği yükümlünün öğrenme tarihi olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla, talebin daha önce zamanaşımına uğramamış olması halinde 2 yıllık zamanaşımı süresi bu tarihten itibaren başlamaktadır. Fiilin cezayı gerektirmesi durumunda ise kaza tarihinden itibaren uzamış ceza zamanaşımının uygulanması mümkündür. Bu nedenle, müflis şirkete başvurmuş veya dava açmış zarar görenlerin, iflastan sonra bu süreleri de dikkate alarak GSH'na belgelerıyla başvuru yapmaları gerekmektedir.

Kanun'un 109. maddesinin devamı;

"Zamanaşımı, tazminat yükümlüsüne karşı kesilirse, sigortacıya karşı da kesilmiş olur. Sigortacı bakımından kesilen zamanaşımı, tazminat yükümlüsü bakımından da kesilmiş sayılır.

Motorlu araç kazalarında tazminat yükümlülerinin birbirlerine karşı rücu hakları, kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirdikleri ve rücu edilecek kimseyi öğrendikleri günden başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar.

Diğer hususlarda, genel hükümler uygulanır." şeklinde.

Üçüncü fıkranın GSH açısından uygulanamayacağı kanaatindeyim. Zira, GSH ile zarar verenler arasında herhangi bir sigorta akdi ile üstlenilmiş bir sorumluluk bulunmadığı gibi GSH sigorta şirketi niteliği de taşımamaktadır. Tam tersine ödeme yapması durumunda sorumlulara rücu ettiğinden, sorumluluk zarar verenlerin üzerinde kalmaktadır.

Dördüncü fıkranın uygulamasında ise; GSH ödediği tazminatlar nedeniyle 2 yıl içinde zarar veren tarafa rücu etmektedir.

Zamanaşımı uygulamalarında, zararın ve tazminat yükümlüsünün, zarar görenler tarafından öğrenilme anı, karşımıza temel sorun olarak çıkmaktadır. Bu tarihin tespit edilerek zamanaşımı süresinin bu tarihten itibaren başlatılması gerekmektedir. ■